

De findes ganske vist ogsaa blandt os; men maaske de dog ikke ere af saa grumme stor Betydning i vort Liv. Der er en anden Faktor i Nutidslivet, der forekommer mig at være nok saa ny, nok saa moderne; det er *Masserne*.

Der skrives og tales højt om „Folkets Ønsker“, „Vælger-nes Vilje“, og der bejles til den fra alle Sider, fordi man ved, hvor stærk den er. Men ved Siden af denne offentlig erkendte er der den lige saa stærke, men mere mystisk virkende, der kaldes „den stille Magt“. Og man begynder nu at forstaa, at *Massen*, vor Tids store Enehersker, lige saa vel er en Personlighed, som f. Eks. Alexander eller Augustus, at den er undergivet psykologiske Love saa vel som Enkeltmanden, kun at dens Psykologi endnu ikke er saaledes studeret som hans.

Nu begynder man imidlertid at studere den. I de sidste fem—seks Aar er der skrevet baade Bøger og Artikler, der have givet ikke saa faa Bidrag til Massernes Psykologi. Men hvorfra faa Videnskabsmændene Materialet hertil? Ja, hvorfra henter Psykologen sit Materiale? Tag en hvilken som helst Psykologi, Høffdings f. Eks., og man vil se, at Digter-nes Skildringer udgøre en stor Del deraf; indirekte have Digterne desuden tilvejebragt langt mere, thi de ere jo vore store Læremestre, naar det gælder om ret at se og forstaa Livet om os. Hvor meget have ikke Hamlet og Faust lært os ogsaa om de Mennesker, vi møde i det daglige Liv? Men de store Digteres Bidrag til Skildringen af Masserne have nu hidtil været meget færre end til Personskildringerne. Maaske der dog har været ikke saa helt faa, som det kunde synes. Er ikke Helten i Schillers store Drama nok saa meget Schweizerfolket som Wilhelm Tell? Og der vil sikkert komme flere. Læs frem for alt det mærkelige Skuespil, der hedder „Væverne“ — her er slet ingen anden Helt end denne Skare sultne og udslidte Mennesker; men hvilken interessant Helt er det ikke, og hvor griber hans Skæbne os!

Jeg kender nu ingen Digter, der forstaaer at skildre en hel Folkeindividualitet saaledes som Selma Lagerlöf. Naar man læser hendes Romaner, er det, som man staar paa en Tribune og ser ud over en stor Forsamling; hist hæver sig et, her et andet Ansigt frem af Massen, men de skille sig ikke ud fra den, de karakterisere den kun. Men en enkelt hæver sig frem, set op til og elsket af Folket, ikke fordi han er det korrekteste Udtryk for det, den mest betegnende Type, men fordi han er finere og bedre end Folket, mens dette dog føler, han er en af deres, er et Udtryk for det, de elsker. Saaledes bliver Gösta med den lykkelige Haand, der saar